

Anleggsbidrag – del 3

3. desember 2021

Nyhetsbrev fra Simonsen Vogt Wiig

Denne ukens nyhetsbrev utgjør siste delen av det juridiske lynkurset om *anleggsbidrag*. I del 1* så vi nærmere på bestemmelsene i kontrollforskriften §§ 16-1 til 16-4 – det vil si når anleggsbidrag skal kreves inn, samt de ulike kravene til informasjon, prosess og formaliteter. Videre så vi i del 2** nærmere på bestemmelsene i §§ 16-5 til 16-9, som regulerer hvordan anleggsbidrag beregnes, herunder betydningen av om nettanlegg har én eller flere brukere. I denne siste utgaven av det juridiske lynkurset om anleggsbidrag vil vi se nærmere på de særlige reglene som gjør seg gjeldende for beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett, blant annet den praktiske betydningen av overgangsbestemmelsen for slike nettanlegg. I tillegg skal vi ta for oss reglene om etterberegning.

Særskilt om beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett

I utgangspunktet er det ønskelig med så like regler som mulig for beregning av anleggsbidrag – uavhengig av nettnivå. Samtidig er det enkelte spesielle forhold som gjør seg gjeldende i regional- og transmisjonsnett som er nødvendig å hensynta i reglene om anleggsbidrag. Dette er bakgrunnen for at vi i § 16-10 har en særskilt bestemmelse for beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett. Bestemmelsen lyder i sin helhet slik:

“Kunder med samlet avtalt kapasitet mindre enn 1 MW skal ikke betale

*) “Anleggsbidrag – del 1” ble publisert 29. oktober 2021.

**) “Anleggsbidrag – del 2” ble publisert 19. november 2021.

anleggsbidrag for investeringer i regional- eller transmisjonsnett.

Kostnadsgrunnlaget for investeringer i regional- og transmisjonsnettet skal multipliseres med en reduksjonsfaktor lik 0,5. Reduksjonsfaktoren skal ikke benyttes når kundens anleggsbidrag fastsettes etter § 16-8 eller § 16-9 tredje ledd.

Kostnadsgrunnlaget for investeringer i regional- og transmisjonsnett kan begrenses i særskilte tilfeller.”

Overordnet setter bestemmelsen begrensninger for hvilke aktører som skal betale anleggsbidrag og hvilke kostnader som skal inngå i anleggsbidraget i regional- og transmisjonsnettet.

Etter bestemmelsens første ledd kan nettselskapet ikke kreve anleggsbidrag fra nettkunder med avtalt effekt på mindre enn 1 MW.

Grensen på 1 MW er satt fordi det er ønskelig at nettkunder som skal avkreves anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet er av en viss størrelse. Dette fordi mindre tilknytninger, slik som enkeltstående boliger o.l. i begrenset grad utløser behov for investeringer i regional- og transmisjonsnettet. Det vil normalt sett være tilstrekkelig kapasitet til å tillate slike mindre tilknytninger.

Med avtalt effekt menes den mengden effekt en nettkunde har avtalt med nettselskapet at kan mates inn eller tas ut fra nettet. I forarbeidene er det presisert at det er den *samlede* avtalte effekten som er avgjørende.¹ Det betyr at dersom en nettkunde med samlet effekt lik eller større enn 1 MW ber om økt kapasitet, må vedkommende nettkunde betale anleggsbidrag uavhengig av hvor mye kapasitet vedkommende ber om dersom bestillingen utløser nettinvesteringer.

Videre stilles det i andre ledd krav til at anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet skal reduseres med en *reduksjonsfaktor* lik 0,5, med unntak for anleggsbidrag fastsatt etter §§ 16-8 eller 16-9 tredje ledd.

Bakgrunnen for en slik reduksjonsfaktor er at investeringer i regional- og transmisjonsnettet gjerne har nyttevirkinger for flere enn nettkunden som utløser investeringene. Nyttevirkningene for fellesskapet kan typisk være reduserte flaskehalser og bedre forsyningssikkerhet.

Reduksjonsfaktoren er satt til 0,5, og multipliseres med nettkundens anleggsbidrag. Størrelsen på reduksjonsfaktor er ment å skulle reflektere en rimelig kostnadsfordeling mellom nettkunden som utløser investeringene og de øvrige nyttevirkingene av investeringene.

I praksis innebærer dette at anleggsbidraget til den eller de som utløser investeringen som hovedregel maksimalt vil utgjøre 50 prosent av nettinvesteringen, og i de aller fleste tilfellene vil andelen være vesentlig mindre. Det er bevisst satt én lik faktor for både regional- og transmisjonsnett av hensyn til en lik praktisering mellom nettselskapene.²

Merk imidlertid at nettinvesteringer i regional- og transmisjonsnettet som utløses av én eller et fåtall brukere, skal behandles som beskrevet i §§ 16-8 og 16-9.³ Hensynet til de øvrige nyttevirkinger er ikke like fremtredende i nettanlegg hvor det kun er én eller et fåtall nettkunder som utløser og har behov for en investering.

1) Oppsummeringsrapport: Forslag til endringer i forskrift om kontroll av nettvirksomheten. 67/2018. Side 46.

2) Dette er et utslag av den overordnede målsetningen om at nettselskapene skal ha en så lik praksis som mulig for fastsettelse av anleggsbidrag.

3) Disse bestemmelsene ble behandlet nærmere i del 2 av det juridiske lynkurset for anleggsbidrag.

Nettkundenes anleggsbidrag skal derfor *ikke* multipliseres med reduksjonsfaktoren i følgende to tilfeller:

- Når kravene etter § 16-8 første ledd er oppfylt. Da skal nettselskapene følge § 16-8 når de fastsetter anleggsbidraget.

- Når det kun er et fåtall kunder som utløser og har behov for nettinvesteringen, og § 16-8 bokstav b) og c) er oppfylt. Da skal nettselskapene følge § 16-9 tredje ledd når de fastsetter anleggsbidraget.

Endelig presiseres det i bestemmelsens tredje ledd at nettselskapet kan foreta en rimelig justering av kostnadsgrunnlaget for å redusere nettkundens anleggsbidrag i særskilte tilfeller som ikke passer inn under hovedreglene for fastsetting av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett.

Bestemmelsens tredje ledd må ses i lys av at bestemmelsene i kapittel 16 skal gi prissignaler til kundene, samtidig som de gir en rimelig kostnadsfordeling mellom nettkundene som utløser nettinvesteringene og de øvrige nettkundene. I regional- og transmisjonsnett kan imidlertid nettinvesteringene bli større og mer komplekse enn i distribusjonsnett. For å unngå uforutsette uheldige konsekvenser i saker som ikke passer inn under hovedreglene, er tredje ledd inntatt som en mulighet til å foreta en skjønnsmessig vurdering av om kostnadsgrunnlaget skal begrenses.

Merk imidlertid at dette skjønnnet først aktualiseres "i særlige tilfeller". I praksis betyr dette at det først kan utøves i anleggsbidragssaker der den nødvendige nettinvesteringen er av et slikt omfang at det ikke er hensiktsmessig å kun basere seg på reglene for hvilke anleggskostnader som skal inngå i kostnadsgrunnlaget og fordeling av disse, når nettkundens anleggsbidrag skal beregnes. I all hovedsak vil det nok i første rekke være investeringer i transmisjonsnett som kan være av et slikt omfang at en begrensning i kostnadsgrunnlaget blir aktuelt.

Slik sett fungerer reguleringen i tredje ledd som en «sikkerhetsventil» for å håndtere spesielle saker – særlig i transmisjonsnett – hvor det øvrige regelverket for beregning av anleggsbidrag ikke er dekkende. Ved bruk

av dette skjønnet, må nettselskapet begrunne og dokumentere sin vurdering. Nettselskapet må også ha objektive og ikke-diskriminerende rutiner som ivaretar kravet til likebehandling.

Etterberegning av anleggsbidrag

I del 1 av lynkurset om anleggsbidrag så vi nærmere på hvordan anleggsbidrag estimeres. De faktisk medgåtte kostnadene ved investeringen er imidlertid først mulig å identifisere *i etterkant* av arbeidene. Det er en overordnet målsetning at anleggsbidrag skal beregnes på grunnlag av de faktisk medgåtte kostnadene. Av denne grunn er det i § 16-11 inntatt regler for hvordan anleggsbidrag skal etterberegnes. Bestemmelsen lyder i sin helhet slik:

“Nettselskapet skal etterberegne anleggsbidraget etter at nettanlegget er ferdigstilt på grunnlag av faktisk påløpte kostnader.

Nettselskapet skal fakturere kunden differensen når innbetalt anleggsbidrag er lavere enn etterberegnet anleggsbidrag, men maksimalt 15 prosent utover estimert anleggsbidrag. Begrensningen gjelder ikke dersom kostnadsoverskridelsen skyldes forhold på kundens side.

Nettselskapet skal betale tilbake til kunden differansen mellom estimert og etterberegnet anleggsbidrag når innbetalt anleggsbidrag er høyere enn etterberegnet anleggsbidrag.”

Bestemmelsens første ledd presiserer hovedregelen om at det endelige anleggsbidraget skal beregnes på grunnlag av de *faktisk medgåtte kostnadene* ved investeringen.

Som en konsekvens av at anleggsbidraget skal etterberegnes på bakgrunn av faktisk medgåtte kostnader, har ikke nettselskapene anledning til å inngå avtaler om fastpris med nettkundene.⁴

Videre stilles det i bestemmelsens andre ledd krav til hva nettselskapene skal gjøre dersom det estimerte anleggsbidraget er lavere enn det etterberegnete anleggsbidraget.

I disse tilfellene skal nettselskapet fakturere nettkunden differansen mellom estimert og etterberegnet anleggsbidrag dersom nettkunden har betalt anleggsbidraget på forhånd. Ved at nettkunden etterfaktureres, sikrer man at nettkunden ikke betaler mindre enn det investeringen faktisk kostet.

Det oppstilles imidlertid en begrensning i nettselskapets adgang til å fakturere nettkunden differansen ved for lavt estimert anleggsbidrag: Nettselskapet kan ikke etterfakturere nettkunden mer enn 15 prosent utover det estimerte anleggsbidraget. Begrunnelsen for denne begrensningen henger sammen med at et prisoverslag er ment å gi nettkunden en pekepinn på hva arbeidet vil koste. Dersom prisoverslag skal fungere som et prissignal for nettkunden, må det til en viss grad binde nettselskapet med hensyn til størrelsen av den endelige prisen. Bare da kan det gi nettkunden et reelt grunnlag for sine vurderinger.

Selv om hovedregelen er at nettselskapet har risikoen for kostnader som overstiger 15 prosent av prisoverslaget, er det likevel i noen tilfeller naturlig og rimelig at det er nettkunden som bære risikoen for kostnadsoverskridelsene. Nettselskapet skal derfor ikke dekke overskridelser som skyldes forhold på nettkundens side. Forhold på nettkundens side kan eksempelvis være kostnadsoverskridelser som

4) Slike fastprisavtaler ville kommet i strid med en rekke forskriftsbestemmelser, blant annet kontrollforskriften § 13-1 bokstav c) som stiller krav om ikke-diskriminering, ettersom en fastpris ville medført at enkelte nettkunder fikk dekket deler av sine anleggskostnader av nettselskapet og at andre nettkunder ikke fikk det.

følge av forsinkelser eller ubeslutsomhet hos nettkunden, og tilfeller hvor nettkunden endrer eller utvider sin bestilling m.m.

På den andre siden vil nettselskapet typisk være nærmest til å vurdere forhold som påvirker gravearbeidet, som for eksempel grunnforhold og værforhold. I forarbeidene fremgår det at nettselskapet derfor gjerne har risikoen for økonomiske konsekvenser som skyldes at det ikke er tatt tilstrekkelig høyde for slike forhold i prisoverslaget. På samme måte er det nettselskapet som gjerne har ansvaret for kartlegging av eksisterende nedgravd infrastruktur, og nettselskapet vil derfor også ofte være nærmest til bære risikoen for eventuelle økte kostnader som skyldes at slik infrastruktur først oppdages underveis i arbeidet.

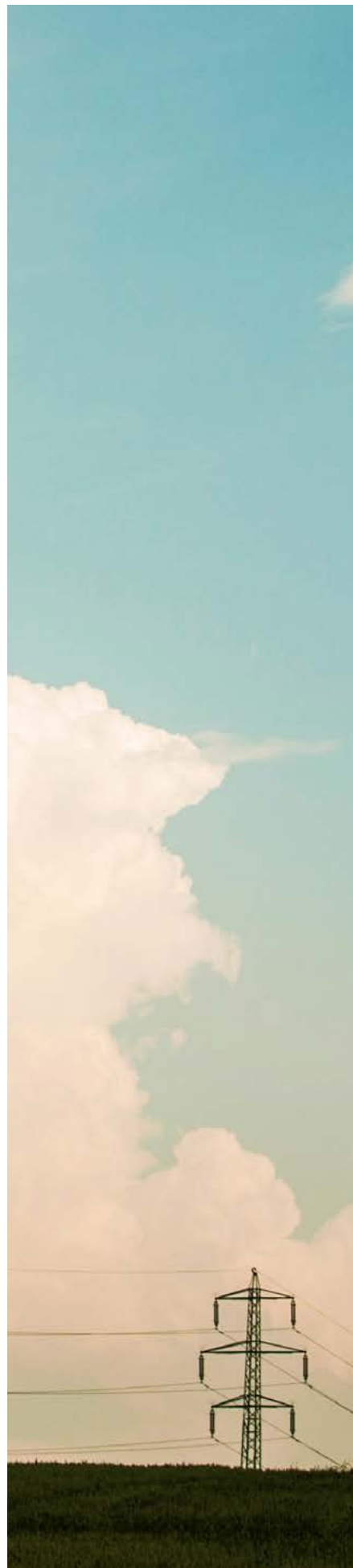
Endelig stilles det i bestemmelsens tredje ledd krav til hva nettselskapene skal foreta seg dersom det estimerte anleggsbidraget er høyere enn det etterberegnete anleggsbidraget. Dersom det estimerte anleggsbidraget er høyere enn det etterberegnete anleggsbidraget, og kunden har betalt anleggsbidraget på forhånd, er nettselskapet pålagt å betale tilbake til nettkunde differansen mellom estimert og etterberegnet anleggsbidrag. På den måten betaler ikke nettkunden mer enn det investeringen faktisk kostet.

Overgangsbestemmelse for anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnett

Som følge av nytt regelverk fra 1. januar 2019, har det vært behov for en bestemmelse som beskriver kriteriene som skal legges til grunn for å vurdere hvilke saker som skal håndteres etter regelverket gjeldende fra 1. januar 2019 hva gjelder regional- og transmisjonsnettet. Dette er bakgrunnen for overgangsbestemmelsen i § 16-12. Bestemmelsen lyder i sin helhet slik:

“Nettselskapet skal ikke kreve anleggsbidrag fra innmatingskunder som utløser investeringer i regional- og transmisjonsnettet når

- a. kunden har fått innvilget nødvendig konsesjon før 1. juli 2018, og*
- b. kunden er tilknyttet, gitt økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2022.*

Nettselskapet kan ikke kreve anleggsbidrag fra uttakskunder som utløser investeringer i regional- og transmisjonsnettet når

a. kunden har bedt nettselskapet om tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2018, og

b. kunden er tilknyttet, gitt økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2022.

Kravet i første ledd bokstav b) og annet ledd bokstav b) gjelder ikke hvis nettselskapet ikke har oppfylt tilknytningsplikten etter energiloven § 3-4, § 3-4a, forskrift om nettregulering og energimarkedet § 3-2, § 3-3, eller saksbehandlingen i Reguleringsmyndigheten for energi og Energiklagenemnda har tatt særlig lang tid.”

Målet med overgangsordningen er å sikre at aktører som har kommet langt i prosessen mot tilknytning skal få ferdigstilt sitt prosjekt etter datidens regler, selv om tilknytning skjer etter at nye regler trådte i kraft 1. januar 2019.

Bestemmelsen er bygd opp slik at det opereres med egne kriterier for uttakskunder og innmatingskunder.

For innmatingskunder, som reguleres av første ledd, kreves det at nettkunden har fått innvilget nødvendig konsesjon før 1. juli 2018 (bokstav a), og at nettkunden er tilknyttet, gitt økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2022 (bokstav b).

Det betyr at ingen som mottar konsesjon etter 1. juli 2018 vil omfattes. Samtidig er nettkundene med modne prosjekter på tidspunktet forskriften ble vedtatt gitt rimelig tid til å ferdigstille sine prosjekter og bli tilknyttet nettet før fristens utløp.

Det finnes også enkelte innmatingskunder som ikke har plikt til å søke konsesjon. Disse trenger kun å oppfylle kriterium b) for å bli omfattet av overgangsbestemmelsen. Dette følger av at bokstav a) kun viser til *nødvendig* konsesjon.

Hva gjelder uttakskunder, reguleres disse av overgangsbestemmelsens andre ledd. Ettersom uttakskunder ikke må søke om konsesjon slik som innmatingskunder gjerne må gjøre, er andre overgangskriterier lagt til grunn.

For uttakskunder kreves det at nettkunden har bedt nettselskapet om tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2018 (bokstav a), og at nettkunden er tilknyttet, gitt økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2022 (bokstav b).

Det første avgrensningskriteriet er altså at nettkunden har bedt om tilknytning, økt kapasitet eller bedre kvalitet før 1. juli 2018 (bokstav a). For det andre sikrer kravet i bokstav b) at uttakskundene med modne prosjekter på tidspunktet forskriften ble vedtatt, har rimelig tid til å ferdigstille sine prosjekter og bli tilknyttet nettet før fristens utløp.

Det er verdt å merke seg at overgangsbestemmelsen har en sluttdato 1. juli 2022. Denne er lik både for inntakskunder etter første ledd og uttakskunder etter andre ledd. Etter denne sluttdatoen vil ikke bestemmelsen lenger komme til anvendelse. I praksis betyr dette at aktualiteten til denne bestemmelsen nærmer seg slutten.

Det følger imidlertid et unntak i overgangsbestemmelsens tredje ledd. Unntaket gjelder både for innmatingskunder og uttakskunder. Hensikten med unntaket er å hindre at nettkunden blir skadelidende for uforholdsmessig lang saksbehandlingstid hos nettselskapet, RME eller Energiklagenemnda, slik at dette

ikke skal få konsekvenser for nettkunden dersom dette er årsaken til at kravet i bokstav b) i første og andre ledd (fristen 1. juli 2020) ikke oppfylles.

Avslutning

Vi har nå sett nærmere på de særlige reglene som gjør seg gjeldende for beregning av anleggsbidrag i regional- og transmisjonsnettet. Videre har vi sett nærmere på reglene for etterberegning av anleggsbidrag.

Sammenholdt med del 1 og del 2 av det juridiske lynkurset om anleggsbidrag, har vi nå vært gjennom hele kapittel 16 i kontrollforskriften.

Reglene om anleggsbidrag reiser imidlertid en rekke ulike problemstillinger som det ikke er mulig å håndtere innenfor rammen av et slikt overordnet lynkurs. Slike mer “spissede” problemstillinger vil vi adressere med jevne mellomrom i separate nyhetsbrev senere.

Advokatfirmaet Simonsen Vogt Wiig (www.svw.no) og REN har inngått en meget gunstig samarbeidsavtale. Avtalen gir nettselskapene en rekke fordeler, av både faglig og økonomisk art.

KONTAKTPERSONER:

Robin Aker Jakobsen
+47 450 43 689
rja@svw.no

Jahn Egil Osestad
+47 975 70 174
jao@svw.no

Kristian Saga
+47 419 33 899
ksa@svw.no

Torstein Eivindstad
+47 911 121 09
tei@svw.no

Kamilla Gjersøe Bjørnaali
+47 486 04 624
kgb@svw.no

**simonsen
vogtwiig**

Opplysninger om samarbeidsavtalen og nettselskapenes fordeler finner du på RENs hjemmeside [her](http://ren.no).